TEMEL SANAT EĞİTİMİ VE RESİM DERSİNDE İSTASYON TEKNİĞİNİN UYGULANMASINA YÖNELİK BİR ATÖLYE ÇALIŞMASI

Öğr. Dr. Leyla Kodaman [1] , Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, ResimBölümü leylakodaman(@)sdu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4904-2618

Kodaman, Leyla "Temel Sanat Eğitimi ve Resim Dersinde İstasyon Tekniğinin Uygulanmasına Yönelik Bir Atölye Çalışması". Sanat Eğitimi Dergisi, 9/1 (2021 Bahar): s. 1–9. doi: 10.7816/sed-09-01-01

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; bir öğretim yöntemi olan İstasyon tekniğinin, Temel Sanat Eğitimi ve Resim dersine katkısını ortaya koymaktır. İstasyon tekniğinin bu derslerde öğrencilerin özgün işler üretme ve yaratıcılıklarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın evreninde Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü 1. ve 4. Sınıfında öğrenim görmüş 15 öğrenci bulunmaktadır. Öğrencilerin tamamı örneklem olarak alınmış, Temel Sanat Eğitimi ve Resim dersi İstasyon Tekniği ile işlenmiştir. Dersin konusu ''natürmort'' konunun uygulanacağı resim teknikleri ve istasyonlar ise kolaj, yağlıboya/akrilik ve karışık teknik, olarak belirlenmiştir. Öğrenciler çalışmaya başlamadan önce istasyon tekniği, natürmort ve konuyu uygulayacakları resim teknikleri hakkında bilgilendirilmiştir. Çalışmada yer alan öğrenciler, beşer kişiden oluşan üç gruba ayrılarak geliştirilen üç istasyon merkezinde, öğretim elemanı rehberliğinde, üç saatlik derste, 60 dakikalık sürelerde, dönüşümlü olarak çalışmışlardır. Öğrencileri işbirliğine, araştırma yapmaya, sorunlara hızlı ve yaratıcı çözümler bulmaya, yaratıcılığa ortam hazırlamaya ve özgür üretmeye teşvik eden bir teknik olmasından dolayı, getireceği faydalar açıklanmıştır. Temel sanat eğitimi ve Resim dersi istasyon yöntemiyle işlenerek öğrencilerin çalışmalarına her aşamada ne şekilde katkı sunduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. İstasyon tekniğinin, temel sanat eğitimi ve resim dersinde öğrencilerin yaratıcılıklarına, grup çalışması yaparak işbirliğine, bu teknikle yarım bırakılan bir işi tamamlama, bireysel ve grupla çalışma, tartışma ve uygulama yapabilme, hızlı düşünüp özgün ve yaratıcı işler üretebilme, ortaya bir ürün koyan öğrencilerin, yaratıcı süreçlerine olumlu yönde katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, istasyon tekniği, natürmort, yağlıboya, akrilik, karışık teknik

Makale Bilgisi:
Geliş: 17 Aralık 2020 *Düzeltme: 19 Ocak 2021* *Kabul: 27 Ocak 2021*

[1] Öğr. Dr. Leyla Kodaman , Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, ResimBölümü, leylakodaman(at)sdu.edu.tr

Giriş

Yaşadığımız çağın gerekli kıldığı hızlı gelişim ve değişimler sanat eğitimi sürecinde yeni teknik ve yaklaşımların kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Eğitim-öğretim sürecinin başarılı olması önemli ölçüde eğitim ve öğretim programlarına bağlıdır (Çoban,2012:26). Öğrenme-öğretme sürecinin etkili olabilmesi ve eğitimin hedeflerine ulaşılabilmesi; uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesi ile ilişkilidir. Eğitimcilerin yöntem ve teknikler konusunda seçici olabilmeleri ise ancak çeşitli yöntem ve teknikleri tanımaları ve kullanmaları ile mümkündür. (Demirel,2012:77). Sanat etkinliklerinde, çeşitli görsel sanat alanlarına ait çok farklı teknik ve yöntemler kullanılabilir. Teknik ve yöntem zenginliği, öğrencilere araştırma, deneme, bulma, yanılma, keşfetme gibi açılardan çeşitli imkânlar sunarak, öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirmesine ve yaratmasına olanak sağlar. Bir malzeme ya da teknikle kendini ifade etme imkânı bulamayan çocuk ya da genç birey, bir başka malzeme ya da teknikle kendini daha rahat ifade edebilir. Çeşitli yöntem ve tekniklerle çalışma olanağı sunulan öğrenciler, malzemenin anlatım imkânlarını keşfedecek, teknik-ifade ilişkisini kavrayacak ve hangi ifadeyi hangi malzemeyle daha etkili anlatabileceğinin de keşfine varacaktır. Farklı anlatımlarda farklı teknik ve malzemeyi tercih etme yoluna gidecektir (Yılmaz,2010:260). Öğrenciyi merkeze alan ve öğrenme sürecine aktif biçimde katan yöntem ve tekniklerle yapılan öğretimin, etkili öğrenmeyi gerçekleştirmedeki katkısı bilinmektedir. Sanatta yaratıcılık; "daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni düşünüler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisidir" (San,1985:10). Birçok farklı yöntem ve teknik, bu yetinin gelişmesi için uygulama ağırlıklı plastik sanatlar derslerinde de kullanılmaktadır. Bunlardan biri olan "İstasyon Tekniği'' verimli bir şekilde kullanılarak, sanat eğitimi alan öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirebilmektedir. Temeli Dalton Planına dayanan teknik eğitim ve öğretimin her kademesinde, her yaş aralığında birçok farklı ders için uygulanabilir. Amerikalı Helen Parkhurst tarafından Dalton kasabası ortaokulunda uygulandığı için bu adı alan teknik, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri birbirinden farklı olduğu için, aynı sınıfta ortak ders yapmalarının doğru olmadığını, bireylerin, yetenek ve ilgileri doğrultusunda eğitim almaları gerektiği görüşünü savunur (Ergün ve Özdaş,1997:24).

Sanat Eğitimine Kısa Bir Bakış

Sanat eğitimi, yeni bir tanım olarak sanat ve bilim çevrelerince benimsenmiş görünse de, terim, kavram ve kapsam olarak tam yerine oturduğu söylenemez. Çünkü bugüne kadar bu terim yerine ya da alanı belirlemeye yönelik kullanılan terimler oldukça fazladır. Resim-iş, sanat öğretimi, sanat yoluyla öğretim, estetik eğitim, güzel sanatlar eğitimi, plastik sanatlar eğitimi sanata doğru eğitim, temel sanat eğitimi vb. sanatın eğitimiyle ya da sanatı konu alan eğitimle ilgili olarak oldukça fazla denilebilecek sayıdaki bu kavramlar, zaman zaman kavram kargaşalarına da sebep olabilmektedir (Yolcu,2007:38-39). Sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamalı atölye çalışmaları, farklı yöntem ve tekniklerin deneyimlendiği yaratıcı çalışmalar, sanat eseri inceleme, eleştiri, sanat tarihi ve estetik gibi konular yer alır. Kısaca insanın duygu, düşünce ve izlenimlerini ifade edebilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüne sanat eğitimi denilebilir. Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Demek ki sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duyusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Sanat, bireyin yaşamının hemen hemen her anında onun ayrılmaz bir parçasıdır denilebilir. Çünkü "insanlar her nereye bakarlarsa baksınlar sanat ve tasarım çalışmalarını görebilirler. Sanat biçimleri ve tasarım ürünleri hemen her gün, insanlara, kullandıkları bir sabah kahvaltısı tabağında, elbiselerinde, mobilyalarında, sofra takımlarında görünür. Bu durum sanatın birey açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sanat ve buna bağlı olarak sanat eserlerinin, bireyin yaşamında işlevsel yönü olduğu kadar biçimi, renkleri vb. gibi diğer özellikleri ile insanın estetik yönünün bir yansımasıdır (Mercin ve Alakuş,2007:15). Sanat eğitiminin temel amaçlarından birisi de, öğrenciye estetik deneyimi yaşama hazzını öğretmektir. Öğrenci bu hazzı öğrendikten sonra, sanat sevgisini geliştirerek Temel Sanat Eğitimi ve Resim atölye dersleri gibi birçok uygulamalı derse ve sanatla ilgili diğer derslerine karşı olumlu bir tutum içinde olacaktır. Sanat yapıtlarına ve sanat etkinliklerine karşı ilgi duymaya başlayacak, sonuç olarak öğrencinin başarısı yükselecek ve estetik beğenisi de nitelikli yapıtlardan beslenmeye başlayacaktır.

İstasyon Tekniği

Bilindiği üzere Güzel Sanatlar Fakültesi, resim bölümlerinde, Temel Sanat Eğitimi ve Resim atölye dersi sadece sanat eğitimi değil, hayata dair uygulama ağırlıklı, sanatsal verilerden yararlanarak yaratıcı düşünceyi geliştirerek, özgün ve nitelikli ürünler ortaya koyabilme becerisini kazandırmaya yönelik ve öğrencilerin estetik duygularını geliştirici doğrultuda planlanan derslerdir. Sanat eğitimi ve estetik eğitim, yapıcı ve yaratıcı bir biçimde yetişmesi düşünülen bireyin, doğayı, yaşamı algılayabilme, yorumlayabilme, kendi duygu ve düşüncelerini özgün bir sanatsal dille ifade edebilmesini amaçlar. Sanat programının niteliği bütün öğrencileri ilgilendirir. Nitelikli bir program hem yetenekli az sayıda öğrenciler için hem de atölye ortamı dışında sanat yapamayan öğrenciler için öğrenme fırsatı sunar ve öğrencilerin soyut düşünce ve duygularını ifade etmeleri için sözel ve sözel olmayan yöntemleri öğretir (Boydaş,2007:9). Bu nedenle uygulama ağırlıklı bu derslerde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması büyük önem taşır. Bu tekniklerden biri olan İstasyon tekniği, tüm sınıfın her aşamaya, her istasyonda katkı sağlayarak bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi hedefleyen öğrenci merkezli bir tekniktir (Gözütok,2007:256). İstasyon tekniğinde her öğrenci çalışmanın ağırlık noktasını kendi belirler, kendini yönlendirir ve ilgisine yönelik olarak çalışır. İstasyon tekniğinin amacına ulaşabilmesi için istasyonların çok iyi şekilde tasarlanması, her istasyonun amacının açık şekilde belirlenmesi ve uygulama sırasında karmaşa yaşanmaması için her grubu yönlendirecek birer öğrencinin yönetici-şef olarak görevlendirilmesi çok önemlidir. Her istasyon kendi hedefini belirlemeli ve öğrenciler bu hedefe ulaşmak için çalışmayı tamamlamalıdır. İşbirlikli, çoklu zekâ ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımlarından hareketle; öğrencileri öğrenme sürecinde aktifleştiren, onların kendi öğrenmelerini gerçekleştirmelerine imkân tanıyan ve öğrencilerin işbirlikli gruplar halinde tüm zekâ alanlarına hitap edecek etkinlikleri yapmalarına fırsat sunan İstasyon tekniği, çağdaş bir öğrenme yaklaşımıdır. İstasyon tekniği, farklı zekâ alanları ve öğrenme stillerine uygun eş zamanlı çeşitli öğrenme etkinliklerinden oluşur. Öğrenciler, istasyonlarda herhangi bir konuyu keşfetmek veya bir beceriyi kazanmak için çalışırlar (Duman,2018:503-504).

Natürmort, Yağlıboya-Akrilik-Kolaj-Karışık Teknik

Natürmort

Natürmort; çiçek, meyve vs. gibi doğal ve hareketsiz varlıkların oluşturduğu kurguları betimleyen yapıt olarak tanımlanır. MÖ. 4.YY'da Yunanistan'da bu tür resimlerin yapıldığı ve daha sonraları Romalıların bunları örnek aldıkları bilinir. Ortaçağda natürmort hiç görülmez. Gerçek natürmort ancak Rönesans döneminin Hollanda'sında ortaya çıkar. Dinsel reform sonucunda, kilise sanat yapıtlarının müşterisi olarak ağırlığını kaybedince, onun boşluğu özel sanat meraklıları ve satıcılar tarafından doldurulur. Natürmortun bağımsız bir resim türü olarak belirişi büyük ölçüde bu gelişmeden ötürüdür. 17. YY' dan sonra natürmort Avrupa resim sanatının en yaygın türü haline gelmiştir. Modern Sanat'ta natürmorda çok seyrek rastlanır. Türkçe 'de natürmort karşılığında ''ölüdoğa'' kelimesi de kullanılır (Sözen ve Tanyeli,1986:171).

Yağlıboya/Akrilik

Alman kökenli araştırmacılar, XII-XV. yüzyıllarla tarihlendirilen ve günümüze birçok el yazmasıyla aktarılan "Strasbourg Manuscript"inde güneş ışınları altında bekletilmiş veya pişirilmiş yağların pigmentlerle karışımıyla ilgili bilgi aktarmakla birlikte, resimleme sürecinde pigmentlerin ısıtılmış yağ veya reçineyle karıştırılmasından söz etmektedir. Tam anlamıyla gerçeği yansıtmamasına karşın, döneme ilişkin kaleme alınan metinlerin sayıca az olmasından dolayı, değerli bir kaynak olarak nitelendirilen Giorgio Vassari'nin (1511-1574) "Sanatçıların Hayat Hikâyeleri" adlı kitabında, yağlıboyanın keşfi Flaman Jan Van Eyck'e (1390-1441) atfedilmektedir. Kitapta bu keşfin bir simyacılık ve yanlışlık sonucu keşfedildiği de ileri sürülmektedir. Vassari'yi kaynak olarak birebir aktaran Flaman Carel van Mander (1548-1606) de yağlıboyanın keşfini ve Flaman resimleme yöntemini Van Eyck'e dayandırmaktadır (Yaşar,2018:124). Boyar maddelerin kuruyan yağlar ve bazı dolgu maddeleriyle karıştırılması sonucu elde edilen boya türüdür. Van Eyck'in tekniğinin çok daha hassas bir çalışmaya ve ton farklarını belirtmeye imkân sunduğu anlaşılmaktadır (Sözen ve Tanyeli,1986:251). Bağlayıcı madde olarak kullanılan yağlar, yağlıboyaya karakteristik görünüm ve kolay kullanım özelliklerini verirler. Yağ ile astarlanmış pigmentlerin belirgin bir derinliği ve renk yansıtma özelliği olduğundan birçok farklı tekniğin kullanımına olanak sağlarlar (Smith,2010:170).

Akrilik boyalar, çağdaş olanaklarla araştırılan ve günümüzde yaygın olarak kullanılmaya başlanan su bazlı olarak geliştirilmiştir. Suda çözülme özelliğine sahip boya moleküllerinin-pigmentlerin veya genel adı ile toz boyaların sentetik yapıştırıcı ara maddelerle karıştırılması ile elde edilen bu boyalar, akrilik adı ile anılır. Akrilik boyaların bulunuşu yeni tarihler olarak bilinmesine rağmen, aslında yapısal özellik ve kullanım tekniği açısından Mısır Duvar resimlerinde kullanılan Tempera boyalara kadar uzatılabilen bir tarihsel geçmişe sahiptir. Akrilik boyaların 20.yüzyılda resimde yeniden yaygın olarak kullanılması ihtiyacı özellikle duvar resimlerinde hava koşullarına dayanıklı boya elde etme uğraşısı sırasında doğmuş ve gelişmiştir. Akrilikler su ve özel incelticileri ile transparant hale getirilebilir, en

önemli avantajlarından biri de bu özellikleridir. Birkaç dakika içinde kurur, rengi ve boya dokusu bir daha bozulmadan kalır. Akrilik boyalar yapıldıkları yüzeye iyi yapışma özelliğine sahiptir. Kuruduktan sonra ışıkta yansıma -parlama yapmaz. Akrilik boyalarla modle ve hacimlendirme çalışmalarında boyanın geç kurumasını sağlamak için, içine mutlaka geciktirici medyum veya saf gliserin katılmalıdır (Pekmezci,2010).

Kolaj

Yapıştırma resim olarak da bilinir. Gazete, afiş, etiket, fotoğraf, dergi gibi basılı malzemelerle ayna, kumaş, ip, deri vs. gibi nesnelerin kesilip tuval ya da uygulamanın yapılacağı yüzeye yapıştırılması tekniğidir. 1910'larda Kübizm akımı içinde yaygınlaşmıştır. Bu tekniğin ilk uygulayıcılarından biri olan Picasso, 1922' de ilk kez tuvale bir bez parçası yapıştırmış, çerçeve yerine de ip kullanmıştır. Aynı yıl Braque da ahşap dokusundaki duvar kâğıdını tuvale yapıştırarak ilk paper-colle'sini (yapıştırma kâğıt) gerçekleştirmiştir. İzleyen yıllarda Dadacılık ve Gerçeküstücülük akımları içinde de yaygınlığını koruyan kolaj tekniği Ernst, Miro, Masson tarafından da kullanılmıştır. (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi,1997:1033). Kolaj elde mevcut olan her türlü basılı, çizili ya da fotografik malzeme ile bir yüzey üzerine yeni bir kompozisyon oluşturacak düzende yapıştırılarak elde edilmektedir. Böylelikle, kendileri sanatsal nitelikte olmayan çeşitli malzemeler, yalnızca bir kompozisyon oluşturmak için kullanılmaları sayesinde bir sanat yapıtı meydana getirilebilmektedir (Sözen ve Tanyeli,1986:134).

Karışık Teknik

Karışık teknik resim, tek bir malzeme yerine farklı resim ve çizim malzemeleri ve yöntemlerini birleştiren bir resim tekniğidir. Teknikte yağlıboya, akrilik, suluboya, pastel vs. gazete, fotoğraflar, kumaş, deri, ip, cam gibi kolaj öğeleri de dahil olmak üzere her türlü malzeme bir arada kullanılabilir. Bazen aynı çalışma üzerine birden fazla çizim ya da boyama tekniği uygulanabilir. Örneğin; karakalem üzerine suluboya, mürekkeple çizim üzerine suluboya, guaj, akrilik, kuruboya ve suluboyanın bir arada kullanıldığı çalışmalar gibi (Becer,1997:219).

Yöntem

Bu çalışmada istasyon tekniği yöntemi kullanılmıştır. İstasyon tekniği ile 1. Sınıf Temel Sanat Eğitimi ve 4. Sınıf Resim derslerinde öğrencilere natürmort uygulaması yaptırılmıştır. Temel Sanat Eğitimi ve Resim dersi haftada onar saat ve 6+4 olarak işlenmektedir. Her iki ders aynı öğretim elemanı tarafından yürütülmekedir ve uygulamayı gerçekleştiren öğretim elemanıda aynıdır[2]. Dersin takibi, uygulamanın takibi, konuların işlenişi, öğrencileri tanıma ve yönlendirme açısından bu durum, çalışmanın verimine olumlu yönde katkı sağlamıştır. Her iki dersin altı saatlik bölümünde birer gün arayla çalışma gerçekleştirilmiştir. Dersin konusu ''natürmort'' konunun uygulanacağı resim teknikleri ve istasyonlar ise kolaj, yağlıboya/akrilik ve karışık teknik, olarak belirlenmiştir. Öğrenciler, çalışmaya başlamadan bir hafta önceki derslerde, uygulama yapacakları istasyon tekniği, natürmort ve konuyu uygulayacakları resim teknikleri hakkında bilgilendirilmiştir. Yapılacak uygulamalı çalışmalar için malzeme temin etmeleri, istasyon tekniği hakkında araştırma yapmaları (kaynak tarama, varsa daha önce yapılan uygulamalı çalışmalar hakkında bilgi edinme vs.) istenmiştir. İlk olarak 1. Sınıflarla Temel Sanat Eğitimi dersi, daha sonra 4. Sınıflarla Resim dersi İstasyon Tekniği ile işlenmiştir. Çalışmada yer alan her iki grubun öğrencileri, beşer kişiden oluşan üç gruba ayrılarak geliştirilen üç istasyon merkezinde, Pazartesi ve Çarşamba günü olmak üzere öğretim elemanı rehberliğinde, 60 dakikalık sürelerde toplamda üç saat dönüşümlü olarak çalışmışlardır. İstasyonların yer değiştirmesi ve süre kontrolü öğretim elemanı tarafından düzenlenerek takip edilmiştir.

Örneklem

Çalışmaya Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü 1. ve 4. Sınıfında öğrenim gören 15'er öğrenci katılmıştır. 1. Sınıfta öğrenim gören 15 öğrenciden 4'ü erkek 11'i kız, 4. Sınıfta öğrenim gören 15 öğrenciden 2'si erkek 13'ü kız öğrencidir.

Temel Sanat Eğitimi Dersinde 1. Sınıf Öğrencileriyle Yapılan İstasyon Tekniği Uygulaması

Dersin başında öğrencilerin daha önceden araştırma yapmaları istenen istasyon tekniği, natürmort ve uygulamayı yapacakları teknikler hakkında buldukları veriler incelenmiş, görüşleri alınmıştır. Dersi veren öğretim

elemanı tarafından istasyon tekniği, natürmort, akrilik ve kolaj konuları tekrar anlatılmış ve çalışmaya başlamak için sınıf beşer kişilik gruplara ayrılmıştır. Gruplar oluşturulurken heterojen olmasına edilmiştir. Dersi veren öğretim elemanı tarafından her grup için, çalışmayı yönlendirebilecek birer şef seçilmiştir. Atölye içinde, birinci istasyonda kolaj, ikinci istasyonda akrilik, üçüncü istasyonda ise karışık teknikle uygulama yapılacak üç istasyon için çalışma alanları oluşturulmuştur. Uygulamaların yapılacağı alan 35x50 cm kağıt olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanı tarafından her grubun ilk önce hangi istasyonda çalışmaya başlayacağı belirlenmiş ve her grup kendi istasyon alanına geçerek çalışma için ilk 60 dakika başlatılmıştır. İlk olarak öğrencilere atölye içinden seçecekleri objelerle birer natürmort oluşturmaları söylenmiştir. Her grup uygulamasını yapacakları natürmordu atölye içinde bulunan objelerden seçerek oluşturmuş, hayal güçlerini kullanarakda oluşturdukları kompozisyonlara eklemeler yapmışlardır. Birinci istasyondaki öğrencilere kolaj, ikinci istasyondaki öğrencilere akrilik, üçüncü istasyondaki öğrencilere ise karışık teknikle natürmort uygulaması yapmaları söylenmiştir. İlk önce öğrenciler yapacakları natürmort uygulamasının küçük boyutta eskizini çalışmıştır. Eskizleri oluştururken öğrencilere tasarım ilkelerinden nokta, çizgi, yön, ölçü, biçim, leke, denge ve renk konularını natürmort üzerinde vurgulamaları söylenmiştir. İlk 60 dakikada üç istasyonda kompozisyonlarını oluşturmuş ve kendileri için belirlenen teknikle çalışmalarını sürdürmüştür. Süre bitince her bir istasyondaki öğrencilerin yerleri değiştirilerek, birinci istasyondaki öğrencilerin karışık teknik, ikinci istasyondaki öğrencilerin kolaj, üçüncü istasyondaki öğrencilerin ise akrilik tekniğiyle natürmort uygulamasına devam etmesi istenmiştir.

Resim 1 (Atölyede istasyonlarında çalışan öğrenciler)

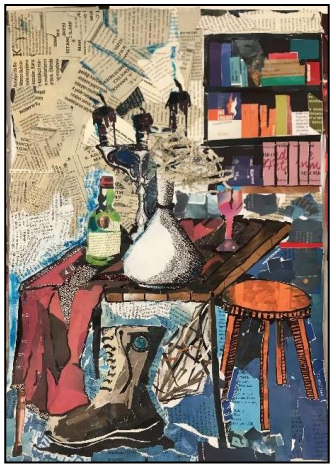

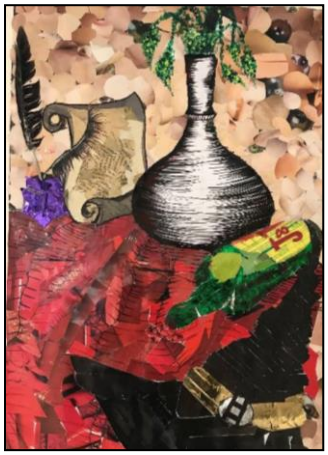

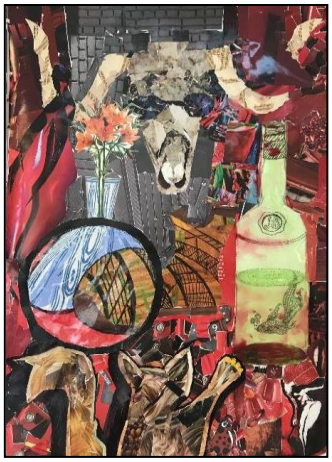

Resim 2 **Resim 3** **Resim 4**

Son olarak öğrenciler istasyonlarını tekrar değiştirerek birinci istasyondaki öğrenciler akrilik, ikinci istasyondaki öğrenciler karışık teknik, üçüncü istasyondaki öğrenciler ise kolaj istasyonuna geçerek natürmort uygulamasını bitirmişlerdir. Üç saatin sonunda, her grup tüm istasyonlarda, belirlenen tüm tekniklerle çalışmış ve 35x50 cm kağıt üzerine yapılan uygulamalarını bitirmiştir. Uygulama öğrencilerinin hepsi grup çalışmasının önemini büyük oranda kavramışlardır. Bu doğrultuda natürmort uygulamasında tasarım ilkelerinden nokta, çizgi, yön, ölçü, biçim, leke, denge ve renk konularını başarılı bir şekilde kullanarak ürünlerini ortaya koymuşlardır (Resim 2-3-4). Yapılan uygulamada ortaya çıkan ürünler tamamiyle bitmiştir. Öğrencilerden istenen tüm teknikler kompozisyonlarda başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Kompozisyonlarda derinlik, plan etkisi (büyük- küçük, önde-arkada, koyu-açık), doku gibi unsurlar başarılı bir şekilde belirlenen teknik ve yöntemle ortaya koyulmuştur.

Resim Dersinde 4. Sınıf Öğrencileriyle Yapılan İstasyon Tekniği Uygulaması

Dersin başında öğrencilerin daha önceden araştırma yapmaları istenen istasyon tekniği, natürmort ve uygulamayı yapacakları teknikler hakkında buldukları veriler incelenmiş, görüşleri alınmıştır. Birinci sınıf öğrencilerine göre birçok resim tekniğini ve konuyu deneyimlemiş olan son sınıf öğrencileri için bu deneyimlerini istasyon tekniğiyle uygulamak çok heyecan verici olmuştur. Dersi veren öğretim elemanı tarafından istasyon tekniği, natürmort, akrilik ve kolaj konuları tekrar anlatılmış ve çalışmaya başlamak için sınıf beşer kişilik gruplara ayrılmıştır. Gruplar oluşturulurken heterojen olmasına edilmiştir. Dersi veren öğretim elemanı tarafından her grup için, çalışmayı yönlendirebilecek birer şef seçilmiştir. Atölye içinde, birinci istasyonda kolaj, ikinci istasyonda yağlıboya, üçüncü istasyonda ise karışık teknikle uygulama yapılacak üç istasyon için çalışma alanları oluşturulmuştur. Uygulamaların yapılacağı alan 90x100 cm tuval olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanı tarafından her grubun ilk önce hangi istasyonda çalışmaya başlayacağı belirlenmiş ve her grup kendi istasyon alanına geçerek çalışma için ilk 60 dakika başlatılmıştır (Resim 1). İlk olarak öğrencilere atölye içinden seçecekleri objelerle birer natürmort oluşturmaları söylenmiştir. Her grup uygulamasını yapacakları natürmordu atölye içinde bulunan objelerden seçerek oluşturmuş, hayal güçlerini kullanarakda oluşturdukları kompozisyonlara eklemeler yapmışlardır. Birinci istasyondaki öğrencilere kolaj, ikinci istasyondaki öğrencilere akrilik, üçüncü istasyondaki öğrencilere ise karışık teknikle natürmort uygulaması yapmaları söylenmiştir. İlk önce öğrenciler yapacakları natürmort uygulamasının küçük boyutta eskizini çalışmıştır. İlk 60 dakikada üç istasyonda kompozisyonlarını oluşturmuş ve kendileri için belirlenen teknikle çalışmalarını sürdürmüştür. Süre bitince her bir istasyondaki öğrencilerin yerleri değiştirilerek, birinci istasyondaki öğrencilerin karışık teknik, ikinci istasyondaki öğrencilerin kolaj, üçüncü istasyondaki öğrencilerin ise yağlıboya tekniğiyle natürmort uygulamasına devam etmesi istenmiştir. Son olarak öğrenciler istasyonlarını tekrar değiştirerek birinci istasyondaki öğrenciler yağlıboya, ikinci istasyondaki öğrenciler karışık teknik, üçüncü istasyondaki öğrenciler ise kolaj istasyonuna geçerek natürmort uygulamasını bitirmişlerdir. Üç saatin sonunda, her grup tüm istasyonlarda, belirlenen tüm tekniklerle çalışmış ve 90x100 cm tuval uygulamalarını bitirmiştir. Uygulama öğrencilerinin hepsi grup çalışmasının önemini büyük oranda kavramışlardır. Bu doğrultuda natürmort uygulamasında tasarım ilkelerinden nokta, çizgi, yön, ölçü, biçim, leke, denge ve renk konularını başarılı bir şekilde kullanarak ürünlerini ortaya koymuşlardır (Resim 5-6-7). Yapılan uygulamada ortaya çıkan ürünler tamamiyle bitmiştir. Öğrencilerden istenen tüm teknikler kompozisyonlarda başarılı bir şekilde kullanılmıştır. Kompozisyonlarda derinlik, plan etkisi (büyük- küçük, önde-arkada, koyu-açık), doku gibi unsurlar başarılı bir şekilde belirlenen teknik ve yöntemle ortaya koyulmuştur.

Resim 5

Resim 6 **Resim 7**

Sonuç

Eğitim sisteminde bir işi devam ettirme davranışının öğrencilere kazandırılması onların daha başarılı olmalarına katkı sağlayabilmektedir. Görsel sanatlar eğitiminin genel amaçlarından biri de , bireye sanatsal grup çalışmaları yoluyla karşılıklı sevgi, hoşgörü, anlayış, yardımlaşma, dayanışma; bireysel ve toplumsal sorumluluk bilincini kazandırmaktır (Özsoy ve Alakuş,2009:13). Bu doğrultuda, istasyon tekniği, öğrencilerin düşünce ve davranışlarında olumlu gelişmeler kaydetmelerine yardımcı olabilir. Tekniğin etkili bir şekilde uygulanmasının ardından öğrencilerde aktif katılımın arttığı, üretici ve yaratıcı beceriler noktasında ilerlemeler yaşandığı ve özellikle öğrenci-öğrenci ve öğretim elemanı-öğrenci etkileşimi ile iletişimin geliştiği gözlenmiştir. Bu sebeple, tekniğin öğretim üyeleri ve öğretmenlerce öğretim sürecinde yeterli, sistemli ve etkili bir şekilde uygulanması gerekir (Batdı ve Semerci,2012:202). Plastik sanatlar eğitiminde özgün, yaratıcı ve bireysel işler üretmek öncelikli amaçtır. Böyle tekniklerin grupla çalışılmasından dolayı ortaya çıkan ürünler de çalışmaya katkı veren öğrencilerin ortak oluşturduğu ürünler olmaktadır. İstasyon tekniğinin, temel sanat eğitimi ve resim dersinde öğrencilerin yaratıcılıklarına, grup çalışması yaparak işbirliğine, verilen işi zamanında bitirerek süre kontrolü yapma, bu teknikle yarım bırakılan bir işi tamamlama, bireysel ve grupla çalışma, tartışma ve uygulama yapabilme, hızlı düşünüp özgün ve yaratıcı işler üretebilme, ortaya bir ürün koyan öğrencilerin, yaratıcı süreçlerine olumlu yönde katkı sağladığı ürettikleri işlerde görülmüştür. Ayrıca öğrenciler her istasyonda farklı resim tekniklerini aynı çalışma üzerinde deneyimlemiştir. Öğrenci merkezli bir teknik olması sebebiyle tüm öğrencilerin sürece aktif olarak katıldığı, öğrenciler arasındaki iletişimin de güçlendiği gözlemlenmiştir. Uygulamalı çalışmaya katılan tüm öğrencilerin istasyon tekniğinin en temel özelliği olan yarım bırakılan bir işi tamamlama becerisini öğrendikleri ve ayrıca grupla çalışma, farklı fikirler üretme etkinliklerini aktif bir şekilde gerçekleştirdikleri görülmüştür. Verilen sürede ürün ortaya koyma, farklı teknikleri öğrenerek aynı konu ve iş üzerinde deneyimleme, çokça malzemeyi bir arada kullanabilme becerisini kazanma, bir tasarımı oluşturan öge ve ilkeleri öğrenerek kompozisyon oluşturabilme yetisi kazanma adına istasyon tekniği çok katkı sağlamıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerin görüşlerinde, uygulamayı eğlenceli bulma, grup çalışmasının faydalarını fark etme, bireysel farklılıkların önemini anlama, hızlı karar vermeyi öğrenme, grup çalışmasında aktif olmayı öğrenme, farklı bakış açılarıyla yaratıcı sürece katkı sağlama, empati yapabilme gibi ifadelere yer verdikleri görülmüştür. Bu düşüncelerden yola çıkarak İstasyon tekniği uygulaması ile öğrencilerin, plan yapma, grup oluşturma, hızlı üretme, gruplara temsilci seçme, teknik hakkında bilgi edinme ve tekniğin temel sanat eğitimi ve resim dersinde uygulanabilirliğini öğrendikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca formasyon eğitimi alan resim bölümü öğrencileri için ilerideki meslek hayatlarında kendi atölye derslerinde de uygulayabilecekleri örnek bir çalışma olmuştur. İstasyon tekniği, plastik sanatlar eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan temel sanat eğitimi ve resim dersinin uygulamalarında, öğrencilerin karşılaşabilecekleri sorunlara hızlı çözüm üretmede kolaylık sağlayabilir. İstasyon tekniğinin temel sanat eğitimi dersinde öğrencilere, daha sonraki atölye derslerinde yapacakları çalışmalarda daha yaratıcı işler ortaya koyacakları konusunda alt yapı oluştururken, öğrencilerin farklı malzemeler ve teknikler kullanarak yaratıcılıklarını geliştirmeye ve tasarım öge ve ilkelerini kavramalarına katkı sunacağı da düşünülmektedir. Böyle bir uygulamanın her iki dersteki öğrencilerin, daha uzun zamanda ortaya çıkaracakları ürünlerini daha hızlı bir şekilde ortaya koymalarına yardımcı

olduğu görülmüştür. Uygulama ağırlıklı yapılan bu çalışmayla öğrencilerin konuya ilişkin teorik bilgilerinin de daha kalıcı olacağına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca istasyon tekniği uygulanırken öğrencilerin kendilerine verilen süreyi son saniyesine kadar çok verimli bir şekilde kullandığı görülmüştür. Böylelikle atölye içinde geçirilen verimsiz zaman en aza indirilebilir ve öğrencilerin fazla sayıda uygulama yapması sağlanabilir.

Kaynaklar

Batdı, Veli, Semerci, Çetin, 2012. Derslerde İstasyon Tekniği Uygulamasının Yansıtıcı Sorgulaması, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (1) 1, s. 190-203.

Becer, Emre, 1997. İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Yayınevi.

Boydaş, Nihat, 2007, Sanat Eleştirisine Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Çoban, Ahmet, 2012. Temel Kavramlar. Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.

Demirel, Özcan, 2012. Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi.

Duman, Burcu, 2018. Öğretmen Adaylarının İstasyon Tekniği ve İstasyon Tekniği Kapsamında Öğretmen - Öğrenci Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. Turkish Studies**, (**13) 4, s. 499 – 518.

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi. (1997). (Cilt. 2, s. 1033). İstanbul: Yapı ve Endüstri Merkezi.

Ergün, Mustafa, Özdaş, Ali (1997). Öğretim İlke ve Yöntemleri: İstanbul.

Gözütok, Dilek, F. (2007). Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara: Ekinoks Yayınları.

Mercin, Levent & Alakuş, Ali Osman, (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (9), 14-20.

Özsoy, Vedat & Alakuş. Ali Osman, (2009). Görsel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri (Resim-İş Eğitimi). Ankara: Pegem Akademi.

Pekmezci, Hasan "Akrilik Boya ile Resim" (2010) Erişim Tarihi:27.02.2021 https://www.hasanpekmezci.com.tr

San, İnci, (1985). Sanat ve Eğitim. Ankara Üniversitesi, Ankara: Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Yaşar, Nedret, (2018). Yağlı Boya Resimleme Yönteminin İki Temel Dalı: Flaman ve İtalyan Resimleme Yöntemleri. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (41), s. 123-134.

Yılmaz, Meliha, (2010). "Sanat Eğitiminde Motivasyon Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit Görsel Sanatlarda Teknik ve Yöntemler" ,*Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri,* Editör: Kazım Artut, Ankara: Anı Yayıncılık.

Yolcu, Enver, (2007). Sanat eğitimi. Meşale Dergisi, (3), 38-39.

A WORKSHOP FOR THE APPLICATION OF STATION TECHNIQUE IN BASIC ART EDUCATION AND PAINTING COURSE

Leyla Kodaman

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the contribution of Station technique, which is a teaching method, to Basic Art Education and Painting. It is thought that the station technique will contribute to the students' original work and creativity in these course. In the universe of the research, there are 15 students who studied in Süleyman Demirel University, Faculty of Fine Arts, Department of Painting, 1st and 4th grade. All of the students were taken as a sample, and the Basic Art Education and Painting lesson was taught with the Station Technique. Painting techniques and stations where the subject of the course is "still life" is determined as collage, oil painting / acrylic and mixed technique. Before starting to work, the students were informed about the station technique, still life and painting techniques they will apply on the subject. The students who took part in the study worked in three station centers, which were developed by dividing into three groups of five, under the guidance of the instructor, in a three-hour lesson for 60 minutes. Since it is a technique that encourages students to collaborate, do research, find fast and creative solutions to problems, create an environment for creativity and produce freely, its benefits have been explained. Basic art education and Painting course were taught with the station method and it was tried to reveal how they contribute to the studies of the students at every stage. Station technique, basic art education and painting lesson, students' creativity, cooperation by group work, completing a job left unfinished with this technique, working individually and in groups, making discussions and applications, thinking quickly and producing original and creative works, students who create a product, creative It has been observed that it contributes positively to the processes.

Keywords: Art education, station technique, still life, oil painting, acrylic, mixed media